

Universiteit
Leiden
The Netherlands

EHRM 5 maart 2019, appl. nr. 38201/16 (Bogonosovy vs. Rusland)
Schmidt, E.P.

Citation

Schmidt, E. P. (2019). EHRM 5 maart 2019, appl. nr. 38201/16 (Bogonosovy vs. Rusland). *Nederlands Juristenblad*, 94(19), 1409-1410. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/136365>

Version: Accepted Manuscript

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/136365>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

5 maart 2019, appl. nr. 38201/16

Familieleven; grootouders; familiebanden na adoptie.

(art. 8 EVRM)

Bogonosovy vs. Rusland

A. Feiten

Klagers waren twee voormalig echtgenoten die na hun scheiding in 1988 altijd samen waren blijven wonen. Hun dochter, O., kreeg in 2006 een dochter, M., met wie ze in 2008 bij de klagers introk. Na drie jaar overleed O. als gevolg van een ziekte; M. bleef hierna bij de klagers wonen. De tweede klager (de grootvader) kreeg de voogdij over M., met schriftelijke toestemming van de eerste klager (de grootmoeder). Tussen beide klagers ontstond vervolgens een langdurig geschil, onder meer over de manier waarop de grootvader zijn rol als voogd vervulde.

Al toen O. ziek was, waren twee familieleden van de klagers – de heer en mevrouw Z. – betrokken geraakt bij de opvoeding van M. Tijdens het geschil tussen de klagers besloten zij om een verzoek tot adoptie in te dienen. De klagers waren het hier aanvankelijk mee eens. In juni 2013 meldde de grootvader schriftelijk bij de lokale autoriteiten dat hij geen bezwaar had tegen deze adoptie. Hierna ontstond, volgens de Russische overheid, spanning: de grootmoeder probeerde het contact tussen M. en de heer en mevrouw Z. te verhinderen, en trachtte tevergeefs om de grootvader zijn voogdij te ontnemen. Vanwege deze situatie verzocht mevrouw Z. in juli 2013, met toestemming van de grootvader, om benoemd te worden als tweede voogd van M. Dit verzoek werd toegekend en M. trok in bij de heer en mevrouw Z. Hoewel de grootmoeder vanaf dat moment klaagde dat mevrouw Z. het contact tussen haar en M. verhinderde, had ze (na bemiddeling door diverse autoriteiten en instanties) nog wel contact met M. tot november 2014. Hierna verhinderden de heer en mevrouw Z. het contact definitief.

In november 2013 hadden de heer en mevrouw Z. een verzoek ingediend tot adoptie van M. bij de Primorskiy *District Court* van Sint-Petersburg. De grootvader stemde hiermee in en verzocht om de adoptiezaak in zijn afwezigheid te laten plaatsvinden. Op 26 november 2013 werd het verzoek tot adoptie toegekend; de klagers gingen hiertegen niet in hoger beroep, waarna de beslissing op 7 december 2013 definitief werd. In 2015 verzochten beide klagers echter afzonderlijk van elkaar om herstel van de termijn voor beroep tegen de adoptiebeslissing, en daarmee om heropening van deze procedure. Zij wilden deze beslissing onder meer aanvechten vanwege het verlies van contact met M. na de adoptie. Het verzoek van de grootvader werd toegewezen, maar op 13 mei 2015 bekrachtigde de *City Court* van Sint-Petersburg de adoptiebeslissing. Wel werd de grootvader gewezen op art. 67 van de *Family Code*, volgens welke de grootouders een recht hadden op contact met het kind. Indien de ouders van het kind het contact belemmerden, zouden de grootouders op basis van dit artikel bij een rechtbank kunnen verzoeken om deze belemmeringen op te heffen. Het verzoek van de grootmoeder tot herstel van de termijn voor beroep werd op 14 juli 2015 afgewezen door de *District Court*, onder meer met een verwijzing naar art. 67 van de *Family Code*.

Naast deze procedure betreffende de adoptiebeslissing, had de grootmoeder al in maart 2014 een gerechtelijke procedure gestart om meneer en mevrouw Z. te verplichten om haar contact met M. niet te belemmeren en om hiervoor een regeling vast te stellen. Op 10 februari 2015 beval de Pushkinskiy *District Court*, op basis van verschillende rapporten en onderzoeken door

deskundigen, meneer en mevrouw Z. om het contact tussen M. en de grootmoeder niet meer te belemmeren. Ook werd een omgangsregeling vastgesteld. In hoger beroep werd deze beslissing echter vernietigd: de *City Court* stelde op 17 september 2015 vast dat, omdat de grootmoeder in de adoptieprocedure niet had gevraagd om voortgezet contact na de adoptie en in de adoptiebeslissing niets was vastgelegd hieromtrent, er geen wettelijke basis bestond voor het verzoek van de grootmoeder. Eenzelfde soort beslissing werd op 1 december 2015 genomen in de zaak van de grootvader, die ook had gevraagd om belemmeringen in het contact met M. op te heffen en om een omgangsregeling vast te stellen.

B. Procedure in Straatsburg

Klagers dienden een verzoekschrift in bij het EHRM op 21 juni 2016. Zij betoogden op grond van art. 8 EVRM dat sprake was van een schending van hun recht om familiebanden te onderhouden met hun kleindochter. Ook klaagden ze onder art. 13 EVRM over het ontbreken van een daadwerkelijk rechtsmiddel voor deze schending. Terwijl de procedure voor het EHRM liep, stierf de eerste klager. Haar klachten werden daarom niet behandeld door het Hof.

C. Beslissing van het Hof

(Derde sectie: De Gaetano (President), Keller, Dedov, Poláčková, Serghides, Schukking, Elósegui)

Het Hof overweegt opnieuw, met verwijzing naar eerdere rechtspraak, dat tussen grootouders en hun kleinkinderen sprake kan zijn van ‘familielevens’ in de zin van art. 8 EVRM als sprake is van voldoende nauwe familiebanden. Samenwonen is geen noodzakelijke, maar over het algemeen wel voldoende voorwaarde voor het bestaan van dergelijke familiebanden en dus familielevens. Om het recht op familielevens te waarborgen, moeten staten in principe handelen op een manier die ervoor zorgt dat deze band kan worden behouden. Wel is het zo dat de band tussen grootouders en kinderen anders is dan de band tussen ouders en kinderen en daarom over het algemeen ook een mindere mate van bescherming vereist. Op grond van art. 8 EVRM geldt voornamelijk een recht voor grootouders om een normale relatie met hun kleinkinderen te onderhouden door middel van contact.

Het Hof overweegt voorts dat de Russische overheid heeft erkend dat in deze zaak sprake was van een inmenging in de rechten van de grootvader onder art. 8 lid 1 EVRM door de beëindiging van de familierelaties met zijn kleindochter. Vervolgens loopt het Hof de voorwaarden voor deze inmenging uit art. 8 lid 2 EVRM, na. De voorwaarde dat de inmenging bij wet voorzien moet zijn, houdt in dat deze een basis moet hebben in de nationale wetgeving en toegankelijk en voorzienbaar moet zijn, en vergezeld van de noodzakelijke procedurele waarborgen. Het Hof stelt de vraag of de nationale wetgeving inzake voortgezet contact tussen het geadopteerde kind en andere familieleden na adoptie duidelijk genoeg was en voorzienbaar in haar toepassing. Er werd immers niet uitdrukkelijk vermeld dat de rechten van de familieleden van het kind ophielden te bestaan met de adoptie tenzij deze familieleden al gedurende de adoptieprocedure een verzoek hadden gedaan inzake voortgezette relaties (waaronder contact) na de adoptie en de adoptiebeslissing hierover een specifieke bepaling bevatte.

Indien wordt aangenomen dat deze regeling geïmpliceerd was in de relevante wettelijke bepalingen, dan was het volgens het Hof (toen de termijn voor beroep tegen de adoptiebeslissing voor de grootvader op diens verzoek was hersteld en deze zaak opnieuw werd behandeld) aan de *City Court* geweest om te overwegen of de grootvader na de adoptie contact zou mogen hebben met M. en om hierover eventueel alsnog een bepaling op te nemen in de adoptiebeslissing. In plaats daarvan bevestigde deze rechtbank de adoptiebeslissing simpelweg,

en werd de grootvader verteld dat hij op grond van art. 67 van de *Family Code* zijn recht op contact met het kind zou kunnen inroepen voor een rechtbank. Deze mogelijkheid bestond in werkelijkheid echter niet, nu zowel de *City Court* als de *District Court* in de procedure betreffende art. 67 overwogen dat geen verzoek tot contact kon worden ingediend nu de adoptiebeslissing geen bepaling bevatte inzake voortgezet contact na de adoptie.

D. Slotsom

Het Hof veronderstelt dat de nationale wetgeving voldoende duidelijk was maar stelt vast dat de manier waarop de *City Court* deze wetgeving in de heropende adoptieprocedure interpreteerde, betekende dat de grootvader na de adoptie geheel en automatisch uitgesloten was van het leven van M. Unaniem wordt geconcludeerd dat sprake is van een schending van art. 8 EVRM vanwege het feit dat de *City Court* niet inhoudelijk inging op de kwestie van het voortgezet contact na de adoptie. Het Hof acht het verder niet noodzakelijk om de klacht onder art. 13 EVRM afzonderlijk te behandelen. Er wordt een vergoeding van €5 000 toegekend wegens immateriële schade.